

Траньович Юлія Петрівна,
молодший науковий співробітник,
Закарпатський регіональний центр соціально-
економічних і гуманітарних досліджень НАН
України

Мікловда Василь Васильович,
докторант, ДУ «Інститут регіональних
досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України»

Чакій Ольга Іванівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
фінансів і банківської справи, ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»

Мінкович Вікторія Тарасівна,
старший викладач кафедри фінансів і
банківської справи, ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»

Tranyovych Yulia, Minor Researcher, Transcarpathian
Regional Center for Socio-Economic and Humanitarian
Research of the National Academy of
Sciences of Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0006-3585-581X>

Miklovda Vasil, Doctoral Student, State Institution
"Institute of Regional Studies named after M.I. of the
Lower NAS of Ukraine",
<https://orcid.org/0009-0003-7149-1943>

Chakii Olga, Candidate of Economics, Associate
Professor of the Department of Finance and Banking,
State Higher Educational Institution "Uzhgorod
National University",
<https://orcid.org/0000-0003-4104-0124>

Minkovych Viktoriia, Senior Lecturer of the Department
of Finance and Banking, State Higher Educational
Institution "Uzhgorod National University",
<https://orcid.org/0000-0001-7471-9251>

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЧЕРЕЗ АНАЛІЗ БЮДЖЕТНИХ ПОКАЗНИКІВ ASSESSMENT OF THE FINANCIAL-ECONOMIC POTENTIAL OF TERRITORIAL COMMUNITIES THROUGH THE ANALYSIS OF BUDGET INDICATORS

Траньович Ю. П., Мікловда В. В., Чакій О. І.,
Мінкович В. Т. Оцінювання фінансово-економічного
потенціалу територіальних громад через аналіз
бюджетних показників. *Український журнал
прикладної економіки та техніки*.
2024. Том 9. № 3. С. 351 – 357.

Tranyovych Y., Miklovda V., Chakii O., Minkovych V.
Assessment of the financial-economic potential of
territorial communities through the analysis of
budget indicators. *Ukrainian Journal of Applied
Economics and Technology*.
2024. Volume 9. № 3, pp. 351 – 357.

У статті досліджено фінансово-економічний потенціал територіальних громад Закарпатської області через аналіз бюджетних показників, що є актуальним в умовах воєнного стану. Запропоновано систему з восьми основних індикаторів, які комплексно характеризують фінансову та економічну спроможність громад для ефективного виконання функцій місцевого самоврядування. На основі розрахунків для громад області визначено закономірності та особливості розвитку громад з високими та низькими показниками. Проведений аналіз сприяє виявленню сильних і слабких сторін кожної громади, що може слугувати основою для подальшого стратегічного планування, оптимізації бюджетних рішень і формування пріоритетів розвитку на місцевому і регіональному рівнях. Проаналізовано динаміку власних доходів і податкових надходжень, а також вплив міжбюджетних трансфертів на фінансову спроможність громад. Наголошено на значенні інтегрованого підходу до аналізу, що включає оцінювання різних складових економічного та соціального потенціалу, таких як доходність земель, ефективність використання ресурсів та інвестиційна привабливість громад. Обговорено вплив наявних ресурсів і географічних умов на економічні показники громад, що вказує на необхідність розроблення специфічних програм розвитку для кожної території. Висвітлено важливість адаптації бюджетної політики до викликів сьогодення, зокрема воєнних дій, що вимагає гнучкості в управлінні та реагуванні на непередбачувані обставини. Доведено, що систематичний аналіз бюджетних показників створює основу для більш ефективного управління ресурсами, підвищення фінансової прозорості та забезпечення стабільного розвитку громад. Підкреслено потребу в подальшому дослідженні залучення громад до процесів взаємодії та співпраці з урядом і міжнародними організаціями для підвищення ефективності використання місцевих ресурсів і покращення умов життя населення.

Ключові слова: потенціал територіальних громад, фінансова спроможність, місцеве самоврядування, фінансовий аналіз, місцевий бюджет, ефективність фінансування, розвиток громад.

This article investigates the financial-economic potential of the territorial communities in the Zakarpattia region through the analysis of budget indicators, which is particularly relevant in the context of martial law. A system of eight key indicators has been proposed, comprehensively characterizing communities' financial and economic capacity to perform local self-government functions adequately. Based on calculations for the communities in the region, patterns and peculiarities in the development of communities with high and low indicators have been identified. The analysis that was conducted facilitates the identification of the strengths and weaknesses of each community, which can serve as a basis for further strategic planning, the optimization of budgetary decisions, and the setting of development priorities at the local and regional levels. The dynamics of own revenues and tax receipts have been analyzed, as well as the impact of inter-budgetary transfers on the financial capacity of communities. The value of an integrated approach to analysis has been emphasized, which includes assessing various aspects of economic and

social potential, such as land revenue efficiency, resource utilization effectiveness, and community investment attractiveness. The impact of available resources and geographical conditions on the economic indicators of communities has been discussed, indicating the necessity for developing specific development programs for each territory. The importance of adapting budgetary policy to current challenges, including military actions, which require flexibility in management and response to unforeseen circumstances, has been underscored. Systematic analysis of budget indicators has been proven to create a foundation for more effective resource management, enhance financial transparency, and ensure stable community development. The need for further research into engaging communities in interaction and cooperation processes with the government and international organizations to enhance the efficiency of local resource use and improve the population's living conditions has been highlighted.

Keywords: *potential of territorial communities, financial capability, local self-governance, financial analysis, local budget, funding effectiveness, community development.*

Вступ

Питання оцінювання потенціалу територіальних громад набуло особливої актуальності з початком впровадження децентралізації в Україні. Децентралізаційна реформа спрямовувалась на надання громадам більших повноважень і фінансової самостійності. Однак через повномасштабну війну територіальні громади стикнулись з додатковими викликами. У випадку тилкових областей – це зменшення податкових надходжень, збільшення соціального навантаження через переміщення населення, а також необхідність спрямовувати фінансові ресурси на заходи безпеки і оборони та підтримку внутрішньо переміщених осіб.

В умовах воєнного стану та економічної нестабільності бюджетні показники громад стають одним з основних індикаторів їхньої спроможності функціонувати та реагувати на кризові ситуації. Це підкреслює важливість детального аналізу бюджетних даних для оцінювання фінансово-економічного потенціалу громад і виявлення можливостей для зміцнення їхньої економічної стійкості. Такий аналіз дозволить не тільки виявити слабкі місця, але й визначити основні складові, на які варто звернути увагу під час розроблення стратегій для підтримки самодостатності громад і досягнення цілей реформи децентралізації навіть в умовах воєнних викликів.

Останні дослідження і публікації на тему потенціалу та фінансової спроможності територіальних громад підкреслюють важливість оцінювання фінансової автономії та залежності громад від міжбюджетних трансфертів. Так, В. Булавинець і Н. Карпишин [1], оцінюючи фінансовий потенціал місцевих бюджетів України, аналізують динаміку власних доходів і податкових надходжень. Р. Ігнатенко [3] також аналізує фінансовий потенціал територіальних громад, оцінюючи доходи бюджету, зокрема власні та міжбюджетні трансферти. У роботі Х. Патицької основним критерієм для визначення рівня достатності бюджетного потенціалу обрано порівняння власних доходів місцевих бюджетів на одну особу з показником видатків на одну особу [9, С. 56]. О. Копилук та ін. [6] аналізують фінансову спроможність територіальних громад Львівської області на основі системи з восьми показників і групують громади на три рівні фінансової спроможності. О. Рудаченко та ін. [11] досліджують фінансову спроможність окремих територіальних громад Чернівецької області на основі десяти показників і порівнюють їхні значення з еталонним.

У процесі реалізації децентралізаційної реформи постановою уряду також була затверджена Методика формування спроможних територіальних громад [10], що пропонувала п'ять показників для оцінювання. Пізніше Міністерство розвитку громад та територій спільно з експертами розробили проєкт Методичних рекомендацій щодо оцінки рівня фінансової спроможності територіальних громад [7]. Порівняльний аналіз цих двох методик провели експерти Центру політико-правових реформ [4].

Отже, попри наявність у сучасній науковій літературі досліджень, присвячених аналізу фінансової спроможності територіальних громад, питання оцінювання їхнього фінансово-економічного потенціалу ще не отримали достатнього відображення і потребують додаткового дослідження.

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження фінансово-економічного потенціалу територіальних громад Закарпатської області шляхом аналізу визначених бюджетних показників і виявлення особливостей громад з різними рівнями показників, що дозволить визначити чинники, які сприяють підвищенню або знижують фінансово-економічний потенціал громад.

Виклад основного матеріалу дослідження

В умовах воєнного стану можливість збору і точність даних щодо фінансового становища громад можуть бути обмеженими. Проте, навіть ураховуючи ці складнощі, визначення основних показників дозволяє створити базу для порівняльного аналізу потенціалу різних громад. Для оцінювання фінансово-економічного потенціалу було сформовано систему з восьми основних бюджетних показників (табл. 1), які не лише визначають загальний рівень фінансової спроможності, але й частково відображають різноманітні види потенціалу – підприємницький, культурний, природний тощо.

Враховуючи, що всі показники є відносними, для дослідження зосередимо увагу на десяти найбільших та десяти найменших значеннях кожного показника. Аналіз найвищих і найнижчих показників дозволить виявити крайні точки даних, які можуть свідчити про аномалії, значні досягнення або проблеми. Це допоможе зосередитися на громадах з найбільш розвиненим потенціалом чи значними труднощами та виявити певні закономірності. Показник доходів загального фонду, що припадає на одного

мешканця (рис. 1), характеризує фінансовий потенціал територіальної громади, спроможність забезпечувати громаду завдяки ресурсам, які генерують на її території.

Таблиця 1. Показники для оцінювання фінансово-економічного потенціалу територіальних громад

№ п/п	Показник	Характеристика показника
1.	Доходи загального фонду на одного жителя	Показник відображає можливість й фінансовий потенціал ОМС забезпечувати виконання своїх функцій і повноважень.
2.	Показник дотаційності бюджету	Частка базової дотації в доходах загального фонду бюджету. Показник відображає рівень залежності територіальної громади від базової дотації з державного бюджету.
3.	Фіскальна віддача території громади	Співвідношення надходжень загального фонду до території громади. Дає змогу оцінити, наскільки ефективним є використання території громади.
4.	Дохідність земель громади	Співвідношення плати за землю до території громади. Показник дає можливість оцінити рівень ефективності використання земель громади.
5.	Показник забезпеченості населення капітальними видатками	Співвідношення обсягу капітальних видатків бюджету територіальної громади до кількості жителів. Показник характеризує обсяг коштів, що витрачається на розвиток територіальної громади та підвищення інфраструктурного потенціалу.
6.	Бюджетний показник підприємницького потенціалу	Співвідношення обсягу надходжень єдиного податку до кількості жителів. Показник відображає ступінь розвитку підприємництва в громаді.
7.	Показник забезпечення управлінського потенціалу в ОМС	Середньомісячна заробітна плата працівників ОМС. Показник характеризує фінансування ОМС.
8.	Бюджетний показник культурного потенціалу	Співвідношення видатків на культуру з кількістю мешканців. Показник характеризує обсяг коштів, виділених на розвиток культурних потреб мешканців і розвиток культурного потенціалу громади.

Джерело: сформовано авторами.

Відповідно до розрахунків цього показника для територіальних громад Закарпатської області бачимо, що найбільше значення становить у територіальних громадах з центром у містах обласного значення (Ужгородська, Мукачівська, Чопська) і суміжних до них (Оноківська, Кольчинська, Холмківська, Баранинська, Великолучківська), а також колишніх районних центрах (Перечинська, Тячівська).

Найнижчий рівень показника в сільських територіальних громадах, які частково сформовані з гірських населених пунктів (Керецьківська, Драгівська, Углянська, Горинчівська, Довжанська, Нересницька, Солотвинська, Білківська). Ще однією спільною рисою є те, що п'ять з десяти територіальних громад з найменшим рівнем бюджетної результативності є громади з

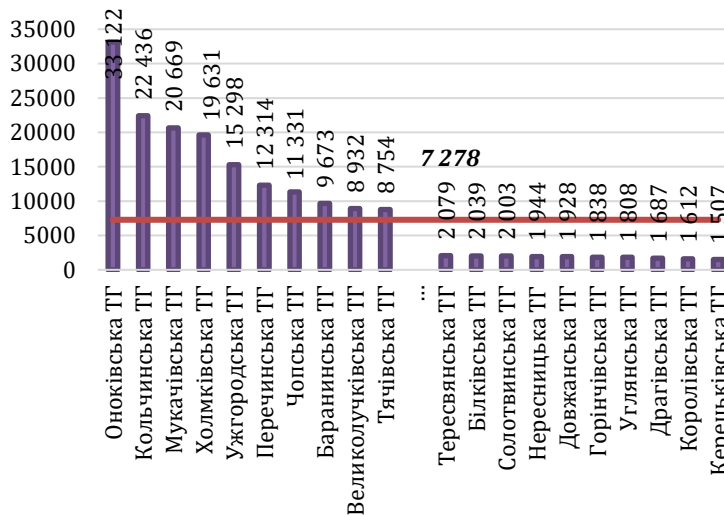

Рис. 1. Показник доходів загального фонду на одного жителя територіальних громад Закарпатської області за 2023 р., грн. Джерело: сформовано авторами за даними департаменту фінансів Закарпатської ОВА.

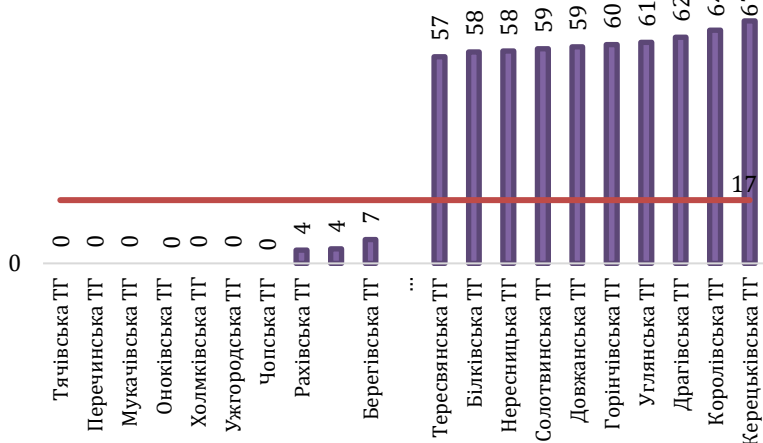

Рис. 2. Дотаційність бюджетів територіальних громад Закарпатської області за 2023 р., %. Джерело: сформовано авторами за даними департаменту фінансів Закарпатської ОВА.

Хустського району. Суттєво вищий обсяг доходів у розрахунку на одного жителя в Оноківській сільській територіальній громаді. Через такий відрив бачимо, що вищий середнього рівня в області (7278 грн) мають тільки 12 територіальних громад. Показник дотаційності бюджету (рис. 2) відображає рівень залежності територіальної громади від базової дотації з державного бюджету, отриманої внаслідок проведення горизонтального вирівнювання податкоспроможності бюджетів.

Сім територіальних громад області 2023 р. не отримували базової дотації, для шести з них була розрахована реверсна дотація, тобто вилучення до державного бюджету як від більш

податкоспроможних бюджетів. Десять територіальних громад з найбільшим рівнем дотаційності ті ж, що і з найнижчим показником доходів на одного жителя, хоча під час розрахунку податкоспроможності враховують тільки надходження ПДФО. Нижчий за середнє значення в області рівень дотаційності, включаючи громади з нульовим значенням, у 16 територіальних громад.

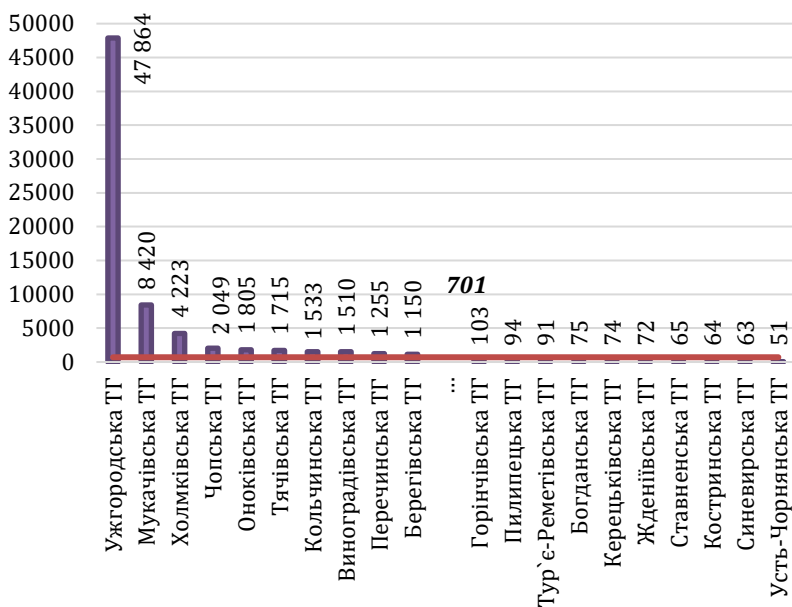

Рис. 3. Фіскальна віддача території територіальних громад Закарпатської області за 2023 р., тис. грн/км².

Джерело: сформовано авторами за даними [2].

найменшою площею території, а Усть-Чорнянська ТГ має найбільшу площу в області. Багато ТГ з великою площею мають низький показник фіскальної віддачі. Але прямої залежності не визначено.

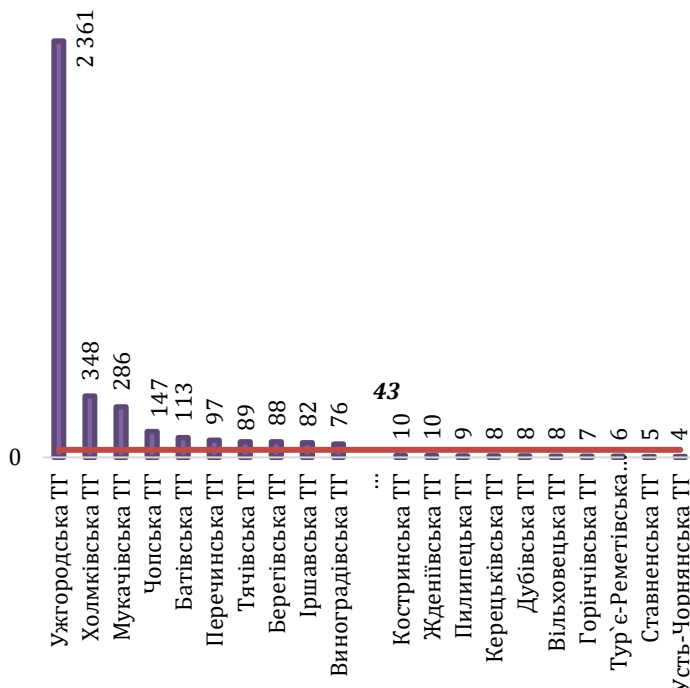

Рис. 4. Дохідність земель територіальних громад Закарпатської області за 2023 р., тис. грн/км².

Джерело: сформовано авторами за даними [2].

земель громади – проведення інвентаризації земель, якість адміністрування плати за землю, проведення економічно обґрунтованого грошового оцінювання землі [5].

Дохідність земель територіальних громад області становить від 4,41 тис. грн/км² в Усть-Чорнянській ТГ до 2361,11 тис. грн/км² в Ужгородській ТГ, тобто «крайні» громади такі ж, як і за показником фіскальної віддачі території. Середній показник в області складає 42,85 тис. грн/км², що на 22% менше за середній показник в Україні – 55 тис. грн/км² [2]. Вищий за середній рівень в області показник є у 20 територіальних громад, що становить майже третину від кількості громад області.

Фіскальна віддача території громади (рис. 3) дає змогу оцінити, наскільки ефективним є використання такого активу (ресурсу), як земля. Діяльність підприємницьких структур тісно пов'язана з необхідністю розташування на відповідних площах виробничих потужностей, об'єктів нерухомості тощо. Тому існує прямий взаємозв'язок між площею території та потенційними доходами, які бюджет отримує від її використання [5].

Значення показника фіскальної віддачі території у територіальних громадах Закарпатської області коливається в діапазоні від 50,65 тис. грн/км² в Усть-Чорнянській ТГ до 47863,86 тис. грн/км² в Ужгородській ТГ. Помітно, що Ужгородська ТГ є другою (після Бедевянської ТГ) з

Середній показник у Закарпатській області 2023 р. становив 701,38 тис. грн/км², що на 24% більше за середній показник по Україні, а саме 566,47 тис. грн/км² [2].

Серед територіальних громад з високим рівнем фіскальної віддачі території аналогічно до попередніх показників територіальні громади з центром у містах обласного значення (Ужгородська, Мукачівська, Чопська, Берегівська, Хустська) і суміжних до них (Холмківська, Оноківська, Кольчинська, Великолучківська), а також колишніх районних центрів (Тячівська, Виноградівська, Перечинська, Свалявська, Великоберезнянська). Проте високий рівень і в таких громадах, як Зарічанська і Тересвянська.

Значні показники фіскальної віддачі в громадах можуть вказувати на розвиток бізнесу, інфраструктури та інвестицій на їхній території. Натомість громади з нижчими значеннями можуть потребувати додаткових заходів для підвищення економічної активності або інвестування у розвиток інфраструктури, щоб покращити свої доходи та, відповідно, підвищити фіскальну віддачу.

Дохідність земель громади (рис. 4) відображає рівень ефективності використання

Громади з високими значеннями цього показника демонструють ефективне використання своїх земельних ресурсів. Це може свідчити або про те, що значну частину території громади активно використовують для господарських цілей, або про високу плату за землю. Громади з низьким співвідношенням плати за землю до території мають менш ефективне використання земель. Це може означати або низькі ставки плати за землю, або значну площу малопродуктивних чи непридатних для інтенсивного використання земель, наприклад на гірських територіях.

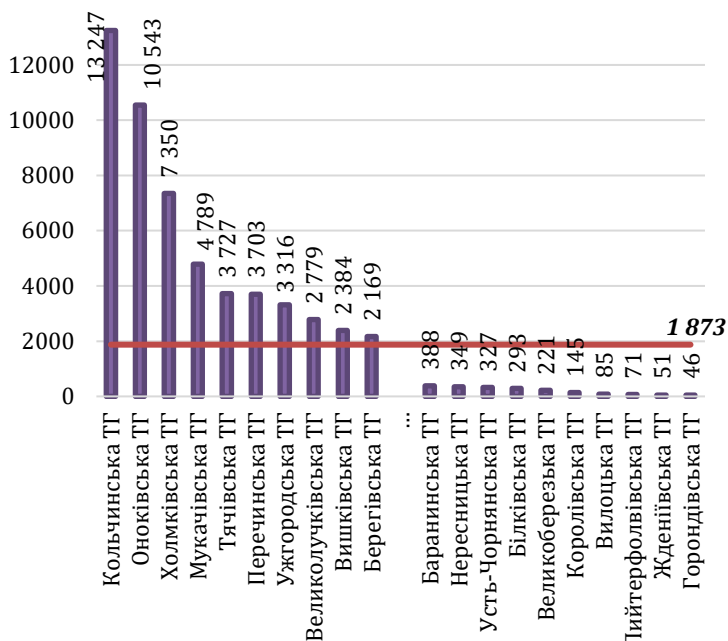

Рис. 5. Показник забезпеченості населення капітальними видатками у розрізі територіальних громад Закарпатської області за 2023 р., грн.

Джерело: сформовано авторами за даними [8].

(доріг, шкіл, лікарень), розвиток громадських послуг та інші заходи, що підвищують якість життя населення та сприяють довгостроковому економічному зростанню.

Бюджетний показник підприємницького потенціалу (рис. 6) характеризує рівень підприємницької активності громади, сприятливість території для ведення бізнесу, наявність економічно активного населення та наявність платоспроможного попиту на продукцію (послуги), що виготовляють (надають) суб'єкти підприємницької діяльності [5].

Надходження єдиного податку в розрахунку на одного жителя у територіальних громадах області коливається між 144,5 грн у Вилоцькій ТГ та 2946,2 грн у Зарічанській ТГ. Середній показник в області становить 797,7 грн. Вище за середнє значення в 15 ТГ області.

Високі значення надходжень єдиного податку на одного жителя свідчать про активний рівень підприємницької діяльності та значний внесок малого і середнього бізнесу в місцеву економіку. Це може означати, що громада створила сприятливі умови для розвитку підприємництва, що сприяє зайнятості та загальному економічному зростанню. Низькі значення, навпаки, можуть свідчити про обмежену підприємницьку активність або недостатню кількість суб'єктів підприємництва в громаді. Це може бути результатом нестачі інвестицій, обмежених ресурсів, низького рівня економічної активності або відсутності сприятливих умов для розвитку бізнесу. Також це може вказувати на необхідність розвитку економічної інфраструктури, програм підтримки підприємців або стимулювання інвестиційної активності.

Показник забезпечення управлінського потенціалу в ОМС (рис. 7) можна оцінити, проаналізувавши середньомісячну заробітну плату працівників ОМС. Середньомісячна заробітна плата в ОМС області становить 22566,2 грн. Вищий за середній показник у 22 ТГ області. Найвищий рівень середньої

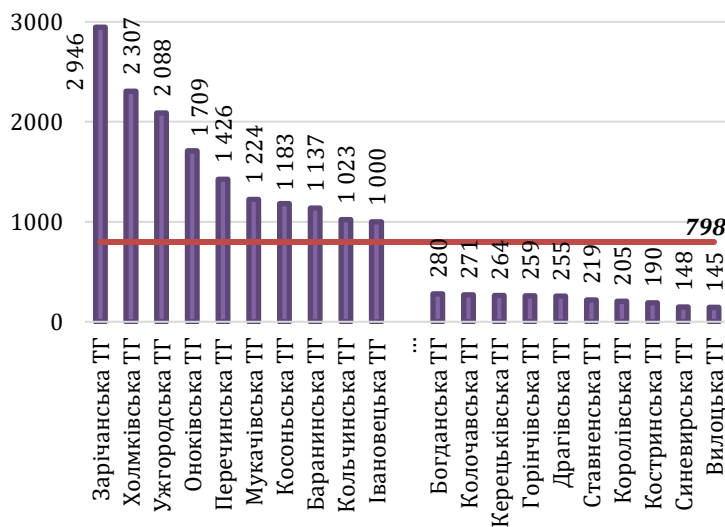

Рис. 6. Бюджетний показник підприємницького потенціалу територіальних громад Закарпатської області за 2023 р., грн. Джерело: сформовано авторами за даними департаменту фінансів Закарпатської ОВА.

зарплати в Оноківській (37441 грн) і Дубриницько-Малоберезнянській ТГ (35323 грн), найнижчий – у Нижньоворитській (10528 грн) і Бедевлянській (11028 грн) ТГ.

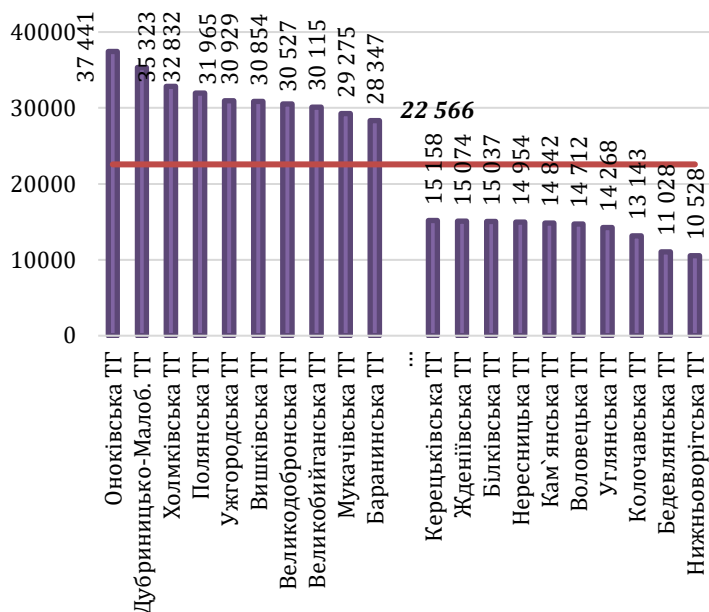

Рис. 7. Показник бюджетного забезпечення управлінського потенціалу в ОМС Закарпатської області за 2023 р., грн. Джерело: сформовано авторами за даними департаменту фінансів Закарпатської ОВА.

тодом. Середній показник в області становить 153,5 грн. Діапазон коливань між громадами області становить від 32 грн на жителя у Горондівській ТГ до 814 грн в Оноківській ТГ.

Низький обсяг коштів на культуру може означати, що громада приділяє недостатньо уваги розвитку культурної сфери. Це може негативно вплинути на доступ мешканців до культурних заходів, обмежити можливості організації святкових подій, мистецьких гуртків, концертів, виставок тощо. Низькі витрати також можуть свідчити про фінансові труднощі громади або про відсутність стратегії розвитку культурного потенціалу.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Аналіз фінансово-економічного потенціалу через оцінювання бюджетних індикаторів показав певну взаємозалежність показників. Здебільшого в територіальних громадах з високим чи помірним рівнем доходів на одного жителя спостерігається і високий чи помірний рівень фіскальної віддачі території, дохідності земель, забезпечення населення капітальними видатками, бюджетного показника підприємницького потенціалу, середньомісячної зарплати працівників ОМС і видатків на культуру, а рівень дотаційності, як негативний показник, навпаки, – з низьким рівнем. Найвищий рівень бюджетних надходжень на одного жителя спостерігається в територіальних громадах з центром у містах обласного значення та суміжних до них, а також колишніх районних центрах. Найнижчий рівень показника в сільських територіальних громадах, які часткового сформовані з гірських населених пунктів, зокрема багато з них з Хустського району.

Використану у статті методику аналізу фінансово-економічного потенціалу територіальних громад надалі можна використовувати під час стратегічного планування розвитку, формування бюджету, з метою моніторингу ефективності управління та ухваленні управлінських рішень. Загалом систематичний аналіз бюджетних показників створює основу для більш ефективного управління ресурсами, підвищує фінансову прозорість і забезпечує стабільний розвиток громади.

Висока середньомісячна зарплата працівників ОМС може вказувати на здатність громади забезпечувати належний рівень оплати праці, що може допомогти залучити та утримати кваліфіковані кадри. Низька середньомісячна заробітна плата працівників ОМС, навпаки, може вказувати на обмежені фінансові ресурси громади або недостатню увагу до оплати праці працівників. Це може призводити до відтоку кваліфікованих кадрів, низької мотивації працівників і зниження ефективності роботи ОМС. Проте не завжди високі зарплати в ОМС є позитивним показником. Важливо, щоб рівень оплати праці був виправданим, прозорим і відповідав реальним можливостям громади та її потребам.

Бюджетний показник культурного потенціалу (рис. 8) характеризує обсяг коштів виділених на розвиток культурних потреб мешканців і розвиток культурного потенціалу громади. Значення цього показника є дуже низьким, що свідчить про те, що сфера культури й надалі фінансується за залишковим методом.

Бюджетний показник культурного потенціалу (рис. 8) характеризує обсяг коштів виділених на розвиток культурних потреб мешканців і розвиток культурного потенціалу громади. Значення цього показника є дуже низьким, що свідчить про те, що сфера культури й надалі фінансується за залишковим методом.

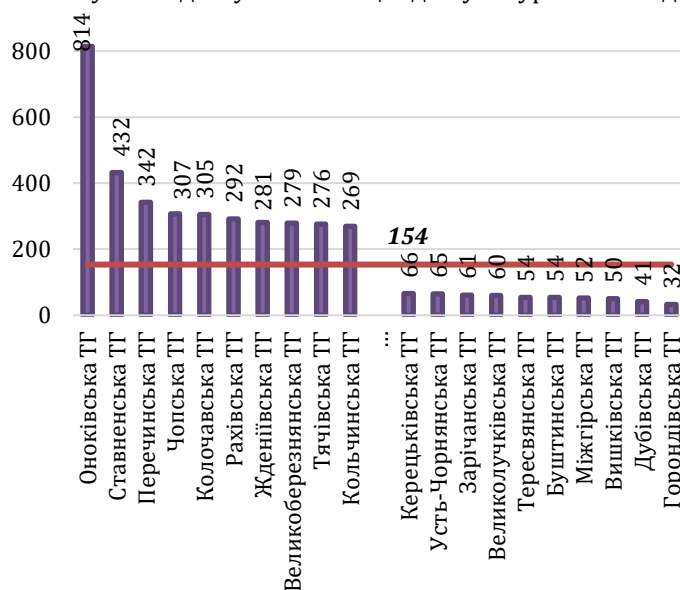

Рис. 8. Бюджетний показник культурного потенціалу територіальних громад Закарпатської області за 2023 р., грн. Джерело: сформовано авторами за даними департаменту фінансів Закарпатської ОВА.

Література

1. Булавинець В., Карпишин Н. Фінансовий потенціал територіальних громад: сучасний стан та перспективи. *Світ фінансів*. 2019. №4(61). URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1276/1279>.
2. Оцінка фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2023 року. URL: <https://decentralization.ua/news/17881>.
3. Ігнатенк Р. Фінансовий потенціал об'єднаних територіальних громад: шлях до збільшення. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. №1-2. С. 278-279. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/278-279/pdf/37-45.pdf>.
4. Казюк Я. Аналіз методик оцінювання спроможності територіальних громад, висновки, пропозиції. Центр політико-правових реформ. 2023. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/analiz-metodyk-otsinyuvannya-spromozhnosti-terytorialnyh-gromad-vysnovky-propozytsiy/>.
5. Казюк Я. Підходи до оцінки нефінансових показників діяльності громад. Центр політико-правових реформ. 2023. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/pidhody-do-otsinky-nefinansovyh-pokaznykiv-diyalnosti-gromad/>.
6. Копилюк О.І., Музичка О.М., Пелех П.Р., Тацій Є.І. Фінансова спроможність територіальних громад львівської області в умовах децентралізації. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. 2024. № (75). С. 14-19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-02>.
7. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня фінансової спроможності територіальних громад. Проект Міністерства розвитку громад та територій України. 2021. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/751/0_Projekt_Metodychni_rekomendatsii.pdf.
8. Оцінка фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2023 року. 2024. Децентралізація. URL: <https://decentralization.ua/news/17881>.
9. Патицька Х. Фінансово-економічний потенціал територіальних громад: механізми функціонування та активізації: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені МІ Долишнього НАН України. 2019. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20190007.pdf>.
10. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України № 214 від 8 квітня 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p/ed20230503#Text>.
11. Рудаченко О.О., Тараруєв Ю.О., Шевченко Ю.А. Аналіз та оцінка фінансової спроможності територіальних громад. *Ефективна економіка*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.32>.

References

1. Bulavynets', V., Karpishyn, N. (2019). «Financial potential of territorial communities: current state and prospects». *Svit finansiv*. №4(61). Available at: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1276/1279>.
2. Otsinka finansovoi spromozhnosti terytorial'nykh hromad za pidsumkamy 2023 roku. [Assessment of the financial capacity of territorial communities by the end of 2023]. Available at: <https://decentralization.ua/news/17881>.
3. Ihnatenk, R. (2021). «Financial potential of united territorial communities: ways to increase». *Naukovyj visnyk Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu*. № 1-2. pp. 278-279. Available at: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/278-279/pdf/37-45.pdf>.
4. Kaziuk, Ya. (2023). Analiz metodyk otsynivannia spromozhnosti terytorial'nykh hromad, vysnovky, propozyzii. Tsentr polityko-pravovykh reform. [Analysis of methods for assessing the capacity of territorial communities, reforms, proposals]. Available at: <https://pravo.org.ua/blogs/analiz-metodyk-otsinyuvannya-spromozhnosti-terytorialnyh-gromad-vysnovky-propozytsiy/>.
5. Kaziuk, Ya. (2023). Pidkhody do otsinky nefinansovykh pokaznykiv diial'nosti hromad. Tsentr polityko-pravovykh reform. [Approaching the assessment of non-financial indicators of the activity of communities. Center for Political and Legal Reforms]. Available at: <https://pravo.org.ua/blogs/pidhody-do-otsinky-nefinansovyh-pokaznykiv-diyalnosti-gromad/>.
6. Kopyliuk, O.I., Muzychka, O.M., Pelekh, P.R., Tatsij, Ye.I. (2024). «Financial capacity of territorial communities of the Lviv region in the minds of decentralization». *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. № (75). pp. 14-19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-02>.
7. Metodychni rekomendatsii schodo otsinky rivnia finansovoi spromozhnosti terytorial'nykh hromad. Proiekt Ministerstva rozvytku hromad ta terytorij Ukrainy. (2021). [Methodological recommendations for assessing the level of financial capacity of territorial communities. Project of the Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine]. Available at: https://decentralization.ua/uploads/library/file/751/0_Projekt_Metodychni_rekomendatsii.pdf.
8. Otsinka finansovoi spromozhnosti terytorial'nykh hromad za pidsumkamy 2023 roku. (2024). [Assessment of the financial capacity of territorial communities in 2023]. Detsentralizatsiia. Available at: <https://decentralization.ua/news/17881>.
9. Patyts'ka, Kh. (2019). *Finansovo-ekonomichnyj potentsial terytorial'nykh hromad: mekhanizmy funktsionuvannia ta aktyvizatsii*. [Financial and economic potential of territorial communities: mechanisms of functioning and activation]. DU «Instytut rehional'nykh doslidzhen' imeni MI Dolishn'oho NAN Ukrainy. L'viv. Ukraine. Available at: <https://ird.gov.ua/irdp/p20190007.pdf>.
10. Pro zatverdzhennia Metodyky formuvannia spromozhnykh terytorial'nykh hromad: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy. (2015). [About the confirmation of the Methodology for the formation of intermediate territorial communities: Resolution to the Cabinet of Ministers of Ukraine]. № 214 dated April 8, 2015. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p/ed20230503#Text>.
11. Rudachenko, O.O., Tararuiev, Yu.O., Shevchenko, Yu.A. (2024). «Analysis and assessment of the financial capacity of territorial communities». *Efektivna ekonomika*. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.32>.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2024 р.